

LIETUVOS RESPUBLIKOS LIETUVOS KARIUOMENĖS RŪDNINKŲ KARINIO POLIGONO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

2022 m. vasario 24 d. Rusijos Federacijai pradėjus vykdyti atvirą karinę agresiją prieš Ukrainą ir jos žmones, itin pasikeitė geopolitinė situacija regione. Reaguodamas į tai, Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. vasario 24 d. rezoliucijoje Nr. XIV-930 „Dėl Rusijos ir Baltarusijos agresijos prieš Ukrainą“ konstatavo, kad Rusijos Federacijos veiksmai turi reikšmingai neigiamą poveikį ne tik Europos Sąjungos ir NATO, ypač rytinių jų narių, saugumui, ir įsipareigojo dar šiais metais Lietuvoje sustiprinti priimančiosios šalies pajėgumus bei sukurti reikiamą infrastruktūrą, kuri sudarytų sąlygas greitai ir sklandžiai dislokuoti sąjungininkų pajėgas ir joms veikti šalies teritorijoje.

Šiuo metu turimuose kariniuose poligonuose treniruojasi tiek Lietuvos, tiek kitų Lietuvoje esančių NATO šalių kariai, tačiau turimų karinių poligonų nepakanka, kad būtų užtikrintas priimančiosios šalies paramos poreikis, todėl, atsižvelgiant į iškilusią grėsmę pirmaeilams Lietuvos nacionalinio saugumo interesams, būtina Lietuvos teritorijoje kaip įmanoma greičiau įkurti karinį poligoną ir sukurti jo efektyvų naudojimą užtikrinančią infrastruktūrą.

Nacionalinio saugumo strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907 „Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo“, numatytas vienas iš nacionalinių karinių pajėgumų stiprinimo uždavinių – užtikrinti savalaikį Lietuvos kariuomenės poreikius atitinkančios infrastruktūros, ypač poligonų, vystymą, plėtoti priimančiosios šalies paramos pajėgumus ir infrastruktūrą, sudarančią sąlygas nuolatiniam sąjungininkų pajėgų buvimui bei greitam ir sklandžiam jų dislokavimui ir veikimui Lietuvos Respublikoje.

Atsižvelgiant į Nacionalinėje saugumo strategijoje numatytus uždavinius bei susidariusią geopolitinę padėtį, Lietuvos kariuomenės Rūdninkų karinio poligono įkūrimą būtina pripažinti ypatingos svarbos projektu.

Siekiant įkurti poligoną numatytoje teritorijoje, turi būti visuomenės poreikiams paimta privati žemė, atliktas valstybinės žemės perdavimas, suformuota poligono teritorija, sukurta jo infrastruktūra, t. y. parengti teritorijos planavimo dokumentai, atliktos žemės paskirties keitimo procedūros, išpildomi reikalavimai, susiję su statinių projektavimu, statybos leidimų išdavimu ir statybos užbaigimo procedūrų atlikimu, kurie įprastomis sąlygomis, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo, Lietuvos Respublikos statybos, Lietuvos Respublikos žemės, Lietuvos Respublikos žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus, Lietuvos Respublikos želdynų, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, Lietuvos Respublikos miškų, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų, Lietuvos Respublikos kelių įstatymais ir šiuos įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais, užtruktų ilgą laiką, todėl Lietuvos Respublikos Lietuvos kariuomenės Rūdninkų karinio poligono įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siekiama sudaryti sąlygas įkurti karinį poligoną ir sukurti jo veiklai reikalingą infrastruktūrą atsisakant tam tikrų jam įkurti nustatytų procedūrų ar sutrumpinant jų terminus.

Įstatymo projekto tikslas – Lietuvos kariuomenės Rūdninkų karinio poligono (toliau – poligonas) įkūrimą ir jo infrastruktūrą bei šio poligono efektyviam naudojimui užtikrinančią infrastruktūrą ne poligono teritorijoje pripažinti ypatingos svarbos projektu ir nustatyti teisinį reguliavimą, užtikrinantį skubų poligono įkūrimą ir jo veiklai reikalingos infrastruktūros sukūrimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo Krašto apsaugos ministerija. Įstatymo projektą parengė Krašto apsaugos ministerijos Teisės departamento (direktorė Judita Nagienė, tel. (8 5) 273 5545, el. p. Judita.Nagiene@kam.lt) Įstaigų teisinės priežiūros skyriaus (vedėjas Antanas

Aleknavičius, tel. (8 5) 278 7045, el. p. Antanas.Aleknavicius@kam.lt) patarėjas mjr. Rimgaudas Mockus (tel. (8 5) 263 5949, el. p. Rimgaudas.Mockus@kam.lt) ir patarėja Jūratė Bakšytė-Lozorkevičienė (tel. (8 5) 263 5908, el. p. jurate.baksyte-lozorkeviciene@kam.lt), Krašto apsaugos ministerijos Logistikos departamento (direktorius Eimantas Juodzevičius, tel. (8 5) 273 5833, el. p. Eimantas.Juodzevicius@kam.lt) viešojo administravimo specialistė Jurgita Urbonaitė, tel. 8 706 80 513, el. p. Jurgita.Urbonaite@kam.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai Teritorijų planavimas

Teritorijų planavimo įstatymo 4 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad krašto apsaugos tikslams skirtų teritorijų žemės valdytojai ir naudotojai vadovaujasi vietovės lygmens bendrojo plano sprendiniais, jeigu jis neparengtas – savivaldybės lygmens bendrojo plano sprendiniais, o neurbanizuotose ar neurbanizuojamose teritorijose – ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentais, t. y. veikla šiose teritorijose turi neprieštarauti teritorijų planavimo dokumentų sprendiniams.

Teritorijų planavimo įstatyme nustatyta, kad teritorijų planavimo dokumentuose grafiškai ir raštu pateikiami teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemonių, teritorijų vystymo reikmių ir sąlygų sprendiniai.

Teritorijų planavimo įstatymo 23 straipsnyje nustatyta valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų, kurių sprendiniai gali neatitikti savivaldybės lygmens bendrojo plano sprendinių, rengimo, derinimo, keitimo, koregavimo, tikrinimo, tvirtinimo, galiojimo, viešinimo ir ginčų sprendimo tvarka.

Teritorijų planavimo, įskaitant ir valstybei svarbių projektų, procesą sudarančios procedūros tęsiasi ilgą laiką ir gali tęstis iki 3 metų.

Statinių statyba poligono teritorijoje

Vadovaujantis Statybos įstatymo 26 straipsnio 1 dalimi, statinio projektas statytojo gali būti patvirtintas tik atlikus statinio projekto ekspertizę (kai ji privaloma) ir turint statinio projekto ekspertizės aktą, kuriame nurodyta, kad statinio projektą galima tvirtinti. Statinio projekto ekspertizės atlikimas (įskaitant ekspertizės paslaugų pirkimo procedūras, sutarties pasirašymą ir ekspertizės atlikimą) užtrunka iki 3 mėnesių.

Statinio statybai pradėti privaloma gauti statybą leidžiantį dokumentą, kurio išdavimo tvarka ir sąlygos nustatytos Statybos įstatyme. Statybos įstatymo 27 straipsnio 9 dalyje nurodytas subjektų, dalyvaujančių statybą leidžiančio dokumento išdavime, sąrašas (9 subjektai). Nurodyti subjektai tikrina statinio projektų sprendinius, o šiam patikrinimui Statybos įstatymo 27 straipsnio 12 dalyje numatytas iki 20 darbo dienų terminas. Dėl statybą leidžiančio dokumento išdavimo procedūrose dalyvaujančio didelio subjektų skaičiaus paprastai statybos leidimo išdavimo procedūros, preliminariais skaičiavimais, užima iki 1,5 mėnesio.

Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais ypatingųjų ir neypatingųjų statinių statyba baigiama surašant statybos užbaigimo aktą. Statybos užbaigimo akto surašymo tvarka nustatyta Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatyme. Vadovaujantis minėto įstatymo nuostatomis, Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerija sudaro visų statinių, kurių statybą baigus privaloma gauti statybos užbaigimo aktus, statybos užbaigimo komisijas, o minėtos komisijos statybos užbaigimo procedūras privalo baigti per 10 darbo dienų nuo visų privalomų dokumentų pateikimo dienos.

Poveikio aplinkai vertinimas

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo 1 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad valstybės narės gali nuspręsti atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį, jei taip numato nacionalinės teisės aktai, netaikyti šios direktyvos projektams arba projektų dalims, kurių vienintelis tikslas – gynyba, arba projektams, kurių vienintelis tikslas – atsakas į civilines avarijas, jei jos

mano, kad toks taikymas turėtų neigiamą poveikį siekiant tų tikslų. Minėtoje direktyvoje numatytos išimties galimybė yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje.

Valstybinės reikšmės miškai

Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad teritorijose, skirtose krašto apsaugos tikslams, miško žemė paverčiama kitomis naudmenomis netaikant šio straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse nustatytų reikalavimų, kai Vyriausybė priima nutarimą dėl tam tikrų valstybinės miško žemės plotų pavertimo kitomis naudmenomis, o jeigu tai valstybinės reikšmės miškai, – ir nutarimą dėl tam tikrų valstybinės reikšmės miškų plotų išbraukimo iš valstybinės reikšmės miškų plotų, 13 dalimi nustatyta, kad jeigu šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyti atvejai yra numatyti bendruosiuose planuose ar valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentuose, miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis ir netaikant šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nustatytų reikalavimų, kai tai reikalinga valstybei svarbiems projektams įgyvendinti ir kai Vyriausybė priima nutarimą dėl tam tikrų valstybinės miško žemės plotų pavertimo kitomis naudmenomis, o jeigu tai valstybinės reikšmės miškai, – ir nutarimą dėl tam tikrų valstybinės reikšmės miškų plotų išbraukimo iš valstybinės reikšmės miškų plotų.

Valstybinės reikšmės miškų plotų schemų rengimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1369 „Dėl Valstybinės reikšmės miškų plotų schemų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 2 punktu nustatyta, kad pagal schemas Lietuvos Respublikos Vyriausybė tvirtina valstybinės reikšmės miškų plotus, 3 punktu nustatyta, kad schemų rengimą ir tikslinimą organizuoja Aplinkos ministerija, o jų rengimą ir derinimą atlieka Valstybinė miškų tarnyba. Sprendimas dėl schemas rengimo ar tikslinimo priimamas aplinkos ministro įsakymu. Šis sprendimas skelbiamas vietos spaudoje, taip pat rengimo organizatoriaus ir rengėjo interneto svetainėse.

Valstybinės reikšmės ir vietinės reikšmės keliai

Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 4 straipsnio 4 dalimi nustatyta, kad valstybinės reikšmės kelias ar jo ruožas Susisiekimo ministerijos teikimu išbraukiamas iš valstybinės reikšmės kelių sąrašo, kai nutiesiamas naujas valstybinės reikšmės kelias arba miestų ar kitų gyvenamųjų vietovių aplinkkelis, pasikeičia kelio socialinė ekonominė reikšmė ir (ar) kelyje sumažėja transporto priemonių eismo intensyvumas, rekonstrukcijos metu kelių ruožai ištiesinami ir (ar) nutiesiamas to paties pavadinimo kelio ruožas naujoje vietoje. Gavus atitinkamos savivaldybės tarybos sutikimą, tokie keliai teisės aktų nustatyta tvarka perduodami savivaldybių nuosavybėn su visais jiems priklausančiais statiniais ir techninėmis eismo reguliavimo priemonėmis ir įrašomi į vietinės reikšmės kelių sąrašą. Savivaldybės tarybos sutikimu vietinės reikšmės kelias ar (ir) kelio ruožas išbraukiamas iš vietinės reikšmės kelių sąrašo, kai pasikeičia to kelio socialinė ekonominė reikšmė ir kelyje padidėja transporto priemonių eismo intensyvumas ir (ar) jis rekonstruojamas į valstybinės reikšmės kelią ir suderinus su Susisiekimo ministerija perduodamas su visais jam priklausančiais statiniais ir techninėmis eismo reguliavimo priemonėmis valstybės nuosavybėn bei turto patikėjimo teise valdyti, naudotis ir juo disponuoti valstybės įmonei Lietuvos automobilių kelių direkcijai ir įrašomas į valstybinės reikšmės kelių sąrašą. Paminėtose Kelių įstatymo nuostatose yra aptariamas tik valstybinės reikšmės kelių išbraukimas iš valstybinės reikšmės kelių sąrašo arba įrašymas į valstybinės reikšmės kelių sąrašą ir esant tik paminėtose nuostatose esamoms sąlygoms, be to, Kelių įstatymas nenustato valstybinės reikšmės kelių perdavimo patikėjimo teise valdyti, naudotis ir juo disponuoti kitiems subjektams.

Vietinės reikšmės kelių perdavimui patikėjimo teise valdyti, naudotis ir juo disponuoti kitiems subjektams taikytinos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatytos sąlygos.

Žemės paėmimas visuomenės poreikiams

Galimybė privačią žemę paimti visuomenės poreikiams numatyta Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatyme (toliau –

Žemės paėmimo įstatymas). Žemė visuomenės poreikiams paimama Žemės paėmimo įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis, kai ji yra reikalinga ypatingos valstybinės svarbos projektams įgyvendinti. Žemės paėmimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi nustatyta, kad ypatingos valstybinės svarbos projektais gali būti pripažinti krašto apsaugos sričių projektai. Žemės paėmimo įstatyme nustatyta, kad projektą ypatingos valstybinės svarbos projektu pripažįsta Seimas, priimdamas nutarimą arba įstatymą.

Siekiant pripažinti projektą ypatingos valstybinės svarbos projektu, viena iš Žemės paėmimo įstatyme nustatytų sąlygų – galimybių studijos, kurioje būtų pateikta išsami numatomo įgyvendinti projekto analizė techniniu, finansiniu ir ekonominiu požiūriais, parengimas. Atliekant žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras privalomas teritorijų planavimo dokumento – specialiojo plano parengimas.

Saugomos teritorijos

Saugomų teritorijų įstatyme nustatyta, kad saugomose teritorijoje yra ribojama arba draudžiama veikla (ūkinė ar kita žmogaus veikla), kuri gali daryti neigiamą poveikį aplinkai (didžiausią neigiamą poveikį turi statybos, intensyvus važinėjimas, miško iškirtimas, kt.). Steigiamame kariniame poligone yra Rūdinkų girios biosferos poligonas su Kernavo telmologiniu, Rūdinkų kraštovaizdžio, Zygmantiškių geomorfologiniu draustiniais bei patenka Visinčios kraštovaizdžio, Visinčios hidrografinio, Šalčios hidrografinio draustinių dalys.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu poligono įkūrimas, o taip pat šio poligono efektyvų naudojimą užtikrinančios inžinerinės infrastruktūros statyba (įrengimas) ne poligono teritorijoje ir naujų saugomų teritorijų už poligono teritorijos įsteigimas, kuriuo kompensuojamas karinio poligono nustatymo ir naudojimo neigiamas poveikis jame esančioms gamtos vertybėms pripažįstama ypatingos valstybinės svarbos projektais. Priėmus Įstatymo projektą sprendimas pripažinti ypatingos valstybinės svarbos projektais bus priimtas netaikant Žemės paėmimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nurodyto reikalavimo parengti ir pateikti galimybių studijas.

Poligono efektyvų naudojimą užtikrinančios inžinerinės infrastruktūros statyba (įrengimas) ne poligono teritorijoje ir naujų saugomų teritorijų už poligono teritorijos įsteigimas, kuriuo kompensuojamas karinio poligono nustatymo ir naudojimo neigiamas poveikis jame esančioms gamtos vertybėms projektui Įstatyme numatytas specialusis reglamentavimas netaikomas, o ypatingos valstybinės svarbos projektui – poligono įkūrimui nustatomas specialusis teisinis reglamentavimas šiose teisinio reguliavimo srityse:

1) Teritorijų planavimas

Įstatymo projekto 8 straipsnio 4 dalimi nustatomos sąlygos neparengus kompleksinio ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentų įkuriamo karinio poligono teritorijoje pakeisti žemės sklypų, patenkančių į karinio poligono teritoriją, pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir nustatyti žemės naudojimo būdą, realizuoti statytojo teisę įstatyme nurodytomis sąlygomis (t. y. leisti statyti statinius (karinę infrastruktūrą) neviršijant šiuo įstatymu nustatytų kiekybinių ir kokybinių rodiklių).

2) Statinių statyba poligono teritorijoje

Įstatymo projekto 8 straipsnyje numatyta, kad poligono teritorijoje netaikomi reikalavimai atlikti statinio, išskyrus ypatinguosius statinius, projekto ekspertizę. Ypatingieji statiniai išskirti dėl jų sudėtingumo ir poreikio užtikrinti esminių statinių reikalavimų, taip pat kitų teisės aktų, normatyvinių statybos techninių dokumentų ir privalomųjų statinio projekto rengimo dokumentų reikalavimų laikymąsi.

Įstatymo projekto 8 straipsnio 5 dalyje suteikiama galimybė statant ypatinguosius statinius poligono teritorijoje pradėti konkrečius statybos darbus neturint statinio projekto ekspertizės akto, kuriame nurodyta, kad statinio projektą galima tvirtinti. Minėtomis išimtimis būtų galima pasinaudoti tuo atveju, jeigu statinio projektavimo paslaugos ir statybos darbai bus perkami kartu vienu pirkimu.

Įstatymo projekte numatyta galimybė pradėti statybos darbus neparengus visos apimties statinio projekto, t. y. pradėti statybos darbus, kuriems nereikia rengti sudėtingų projektinių sprendinių (pvz.: statybvietės paruošimo darbai, žemės darbai), iki statinio projekto patvirtinimo.

Įstatymo projekto 8 straipsniu atsisakoma statybą leidžiančio dokumento išdavimo procedūros statant statinius poligono teritorijoje. Taip pat pažymėtina, kad ypatingųjų statinių (sudėtingų konstrukcijų ir (ar) ploto statiniai) statybos atveju statinio projekto sprendinių atitiktis teisės aktų reikalavimams bus patikrinta atliekant privalomą statinio projekto ekspertizę.

Įstatymo projekto 8 straipsnyje numatyta, kad poligono teritorijoje statomų ypatingųjų ir neypatingųjų statinių statyba baigiama statytojui ar jo teisės ir pareigas perėmusiam asmeniui surašius deklaraciją (vietoj Statybos užbaigimo akto surašymo) apie statybos užbaigimą, ją patvirtinus ir įregistravus Valstybinėje teritorijų planavimo ir statybos inspekcijoje prie Aplinkos ministerijos.

3) Poveikio aplinkai vertinimas

Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 2 punktu, pasinaudojant Direktyvos 2011/92/ES 1 straipsnio 3 dalyje numatyta išimties taikymo galimybe, nustatoma, kad Lietuvos kariuomenės Rūdninkų karinio poligono teritorijoje planuojamiems objektams netaikomos Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme ir jį įgyvendinančiuose teisės aktuose nustatyti reikalavimai, susiję su planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimu ir planuojamos ūkinės veiklos atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo. Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 2 punktu numatant išimtį dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūrų netaikymo, įvertinta ir tai, kad Rūdninkų karinio poligono įsteigimas ir jo sukuriamą naudą užtikrinant nacionalinio saugumo interesus bus didesnė, nei padaryta žala aplinkai dėl poligone vykdomos karinės veiklos, ypač įvertinus pasikeitusią geopolitinę situaciją ir jos keliamą grėsmę Lietuvos nacionalinio saugumo interesams. Dėl geopolitinės situacijos pasikeitimo ir išaugus priimančiosios šalies paramos poreikiui būtina ne tik užtikrinti tinkamą anksčiau minėtų duomenų apie Lietuvos kariuomenės Rūdninkų karinio poligoną apsaugą, bet ir kuo skubiau jį įsteigti bei įrengti jam reikalingą infrastruktūrą.

Įvertinus, kad informacijos apie planuojamos ūkinės veiklos – Lietuvos kariuomenės Rūdninkų karinio poligono teritorijoje planuojamus objektus, t. y. duomenų apie Lietuvos kariuomenės ir NATO sąjungininkų infrastruktūrą, jos paskirtį ir vietą, veiklos pobūdį ir mastą, planuojamą saugoti karinę techniką ir jos kiekį bei planuojamo dislokuoti karinio personalo kiekį teikimas ir viešinimas gali padaryti žalos ir neigiamą poveikį valstybės gynybos tikslams, pasinaudojama Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje numatyta išimties galimybe neatlikti atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir poveikio aplinkai vertinimo.

4) Valstybinės reikšmės miškai

Įstatymo projekto 7 straipsnio 2 dalies 4 punktu nustatoma, kad poligono teritorijoje esantys valstybinės reikšmės miškų plotai išbraukiami iš valstybinės reikšmės miškų plotų. Šiuo įstatymu išbraukus poligono teritorijoje esančius valstybinės reikšmės miškų plotus iš valstybinės reikšmės miškų plotų, reikės priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą dėl valstybinės reikšmės miškų plotų išbraukimo iš valstybinės reikšmės miškų plotų, nes įstatymu išbraukus valstybinės reikšmės miškų plotus iš valstybinės reikšmės plotų nebus pakeičiama valstybinės reikšmės miškų schema, kuri yra neatskiriamaoji Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dalis.

Atsižvelgiant į tai, kad Miškų įstatymas nustato, kad valstybinėje miško žemėje galima tik su miškų ūkio veikla susijusi veikla, o poligoną siekiama pradėti naudoti kuo skubiau, valstybinės miško žemės plotų nepaverčiant kitomis naudmenomis, todėl pirmiausia poligono teritorijoje esantys valstybinės reikšmės miškai bus išbraukti iš valstybinės reikšmės miškų plotų.

5) Valstybinės reikšmės ir vietinės reikšmės keliai

Įstatymo projekto 7 straipsnio 2 dalies 5 dalimi nustatoma, kad poligono teritorijoje esantys valstybinės reikšmės ir vietinės reikšmės keliai perduodami Lietuvos kariuomenei patikėjimo teise, todėl nereikės priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl valstybinės reikšmės ir vietinės reikšmės kelių perdavimo. Perduodami valstybinės reikšmės keliai ir jų vertės

nurodomi Įstatymo projekto 4 priede, o vietinės reikšmės kelių perdavimo Lietuvos kariuomenei faktas bus įforminamas perdavimo–priėmimo aktais, kurių pagrindu Nekilnojamojo turto registre bus registruojamos daiktinės teisės į perduodamus nekilnojamuosius daiktus. Perdavimo–priėmimo aktai bus pasirašomi perduodamo turto valdytojo ir Lietuvos kariuomenės.

Šiuo įstatymu perdavus valstybinės reikšmės kelią Lietuvos kariuomenei reikės priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą, kuriuo bus patikslintas Valstybinės reikšmės automobilių kelių sąrašas išbraukiant valstybinės reikšmės kelius, patenkančius į karinio poligono teritoriją, o taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą dėl Valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos turto, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkančios kapitalo dalies sumažėjimo Lietuvos kariuomenei perduoto valstybinės reikšmės kelio verte.

6) Žemės paėmimas visuomenės poreikiams

Įstatymo projektu pripažįstama, kad Įstatymo projekto prieduose nurodyta valstybinė ir privati žemė yra reikalinga tinkamam ypatingos valstybinės svarbos projektui – poligono įkūrimui – įgyvendinti. Atitinkamai aptariamoms visuomenės poreikiams paėmamos žemės paėmimo procedūrų taikymas.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad Žemės paėmimo įstatymas, reglamentuojantis žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras, taikomas tiek, kiek to nereglementuoja Įstatymo projektas.

Įstatymo projektu valstybinei žemei žemės paėmimo visuomenės procedūros nėra taikomos, kadangi sprendimas dėl valstybinės žemės paėmimo visuomenės poreikiams, žemės valdymo patikėjimo teise, jos paskirties ir naudojimo būdo jau priimamas pačiu Įstatymo projektu. Valstybinė žemė perduodama Krašto apsaugos ministerijai patikėjimo teise, o sudarytos sutartys dėl šių žemės sklypų nutraukiamos pačiu Įstatymo projektu. Projektą įgyvendinanti institucija po šio Įstatymo projekto įsigaliojimo kreipiasi į Nekilnojamojo turto registro tvarkytoją dėl duomenų (patikėjimo teisės, paskirties ir naudojimo būdo) Nekilnojamojo turto registre įregistravimo.

Į steigiamo poligono teritoriją patenka 48 privačios žemės sklypai, kurie yra išsidėstę Šalčininkų rajono (Gerviškių seniūnija, Gumbo kaimas) savivaldybės teritorijoje. Privačios žemės sklypų, esančių steigiamo poligono rytinėje dalyje, priskyrimas poligono teritorijai būtinas siekiant užtikrinti minimalius reikalavimus poligono plotui. Reikalavimai poligono plotui grindžiami Lietuvos kariuomenės ir NATO doktriniais leidiniais bei Lietuvos kariuomenės ir sąjungininkų rengimo poreikiais, kuriuose nustatyta, kad bataliono dydžio kovinės grupės karinio vieneto (su reikiama kovinės paramos kariniais vienetais) kariniam rengimui ir poligono administracinei infrastruktūrai įrengti reikalinga 10 km pločio ir 20 km ilgio teritorija. Šiuo metu steigiamo poligono plotas – 16 930 ha, plotis – 13 km (plačiausioje vietoje) ir ilgis 20 km (ilgiausioje vietoje), o poligonas išsidėstęs Varėnos rajono (Valkininkų seniūnija, Pirčiupių kaimas) ir Šalčininkų rajono (Baltosios Vokės seniūnija, Senujų Macelių ir Žagarinės kaimai, Pabarės seniūnija, Visinčios ir Žygimantiškių kaimai, Gerviškių seniūnija, Gumbo kaimas, Jašiūnų seniūnija, Dainavos kaimas) savivaldybių teritorijoje. Teritorijos konfigūracija nėra taisyklingos formos, todėl tokio dydžio steigiamas poligonas sudarys pakankamas sąlygas vykdyti Lietuvos kariuomenės ir sąjungininkų pėstininkų bataliono lygmens su pėstininkų kovos mašinomis manevro bei taktinių veiksmų treniravimą; taip pat vykdyti kovinio šaudymo pratybas su šaulių ginklais, pėstininkų kovos mašinomis, tankais bei minosvaidžių ir artilerijos pabūklais. Pabrėžtina, kad šaudymo pratyboms Lietuvos kariuomenės ir NATO karybos leidiniuose taikomi griežti saugumo reikalavimai tiek dėl kinetinio sviedinių, kulų, skeveldrų poveikio, tiek dėl šaudymo ar sprogimo metu kylančio triukšmo lygio. Poligono ribos kartu su į poligono teritoriją įsiterpusiais privačios žemės sklypais, kuriuos reikia paėmti visuomenės poreikiams, sudarytų reikalingas sąlygas rengti bataliono dydžio kovinės grupės karinį vienetą su paramos kariniais vienetais ir sudarytų sąlygas saugiam bataliono dydžio kovinės grupės karinio vieneto manevrui ir kovinio šaudymo pratyboms.

Privačios žemės sklypai patikėjimo teise Krašto apsaugos ministerijai perduodami tik tada, kai bus atliktos žemės sklypų paėmimo visuomenės poreikiams procedūros ir įregistruota valstybės nuosavybės teisė į juos.

Žemės paėmimo įstatyme nustatyti reikalavimai dėl teritorijų planavimo dokumentų (specialusis planas, žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektas) rengimo, derinimo ir viešinimo. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad projekto įgyvendinimui netaikomi Žemės paėmimo įstatyme ir kituose įstatymuose numatyti reikalavimai parengti teritorijų planavimo dokumentus.

Įstatymo projektu nustatomos poligono teritorijos ribos. Poligono teritorijos ribos apibrėžiamos pagal Įstatymo projekto prieduose pateikiamus žemės sklypų identifikacinius duomenis.

Įstatymo projekte įtvirtinama, kad žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros pradžia yra šio įstatymo įsigaliojimo data. Atitinkamai Žemės paėmimo įstatyme nurodyti atliktini veiksmai (pranešimų apie žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros pradžią siuntimas žemės savininkams, Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui) skaičiuojami ne nuo Vyriausybės nutarimo patvirtinti specialųjį planą ir pradėti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą įsigaliojimo ar apie informavimą dėl jo įsigaliojimo, o nuo įstatymo įsigaliojimo ar pranešimo apie tokį teisės aktą dienos. Žemės savininkų informavimui apie žemės paėmimo procedūros pradžią taikomi sutrumpinti Žemės paėmimo įstatyme nustatyti terminai (5 darbo dienos vietoj 10 darbo dienų). Pranešimų siuntimui taikoma Žemės paėmimo įstatyme nustatyta tvarka.

Įstatymo projektu numatoma, kad netaikomos žemės paėmimo visuomenės poreikiams projekto rengimo ir su juo susijusios procedūros. Įstatymo projektu siūloma projektą įgyvendinančiai institucijai, parengus turto vertinimo ataskaitą, kreiptis į Nacionalinę žemės tarnybą su prašymu priimti sprendimą paimti žemę visuomenės poreikiams. Projektą įgyvendinanti institucija organizuoja paimamo visuomenės poreikiams turto vertinimą, kuris atliekamas Žemės paėmimo įstatymo 13 straipsnio nustatyta tvarka.

Kadangi Žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektas nėra rengiamas, o visuomenės poreikiams paimami žemės sklypai nurodyti Įstatymo projekto prieduose, Nacionalinė žemės tarnyba įvertina, ar pateikti dokumentai atitinka Įstatymo projekte nurodytus reikalavimus, ir priima sprendimą paimti žemę visuomenės poreikiams, kuris įforminamas žemės paėmimo visuomenės poreikiams aktu. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūloma sutrumpinti Nacionalinei žemės tarnybai nustatytą 30 dienų terminą iki 15 dienų prašymui priimti sprendimą paimti žemę visuomenės poreikiams išnagrinėti.

Į poligono teritorijos ribas patenka žemės sklypai visa apimtimi (vientisi, nedalijant žemės sklypų dalimis). Atitinkamai nėra vykdomos Žemės paėmimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatytos procedūros dėl kadastro duomenų patvirtinimo ir įregistravimo Nekilnojamojo turto registre.

Nacionalinė žemės tarnyba, išnaginėjusi projektą įgyvendinančios institucijos prašymą, sprendimą tenkinti prašymą įformina žemės paėmimo visuomenės poreikiams aktu. Šio akto turinys iš esmės atitinka Žemės paėmimo įstatymo 5 straipsnio 2¹ dalyje nustatytus duomenis (Įstatymo projektu siūloma sutrumpinti išsikėlimo iš visuomenės poreikiams paimamo turto sutrumpintą terminą iki 3 mėnesių).

Žemės savininko ir (ar) kito naudotojo informavimas apie žemės paėmimo visuomenės poreikiams aktą, kreipimasis dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams akto teisėtumo patvirtinimo ir atlyginimas už visuomenės poreikiams paimtą turtą vykdomas iš esmės pagal Žemės paėmimo įstatymo 5 straipsnio 3–5 dalyse ir 13 straipsnyje nustatyta tvarka ir terminais.

Žemės savininkui ir (ar) kitam naudotojui nepasirašius žemės paėmimo visuomenės poreikiams akto, projektą įgyvendinanti institucija kreipiasi Žemės paėmimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka į teismą dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams akto teisėtumo patvirtinimo per 30 dienų (Įstatymo projekte siūlomas sutrumpintas 30 dienų terminas vietoj 60 dienų). Visos ginčų dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams nagrinėjimo procedūros vykdomos Žemės paėmimo įstatyme nustatyta tvarka, išskyrus siūlomą sutrumpintą atsiliepimo teismui pateikimo terminą (vietoje 30 dienų siūlomas nustatyti 14 dienų terminas) bei atitinkamai teismo vertinamus duomenis (nėra vertinamas Įstatymo projektu nerengiamas žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektas).

Įstatymo projektu nustatoma, kad nuosavybės registravimas valstybės vardu vykdomas projektą įgyvendinančios institucijos. Nuosavybė valstybės vardu registruojama ir patikėjimo teisė įregistruojama, kai pasirašomas žemės paėmimo visuomenės poreikiams aktas ir atlyginama už žemės paėmimą, o tais atvejais, kai žemės paėmimo visuomenės poreikiams aktas nepasirašytas – kai įsiteisėja teismo sprendimas dėl jo teisėtumo patvirtinimo. Įstatymo projekto 3 priede nurodytų žemės sklypų paskirtis ir naudojimo būdas, kuris turės būti nustatytas atlikus žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras, įtvirtinamas įstatymo projekte. Pažymėtina, kad minėtos žemės paskirtis ir naudojimo būdas yra pakeičiami tik atlikus žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras.

7) Saugomos teritorijos

Poligone, į kurio teritoriją patenka Rūdninkų girios biosferos poligonas, numatoma plėtoti stacionarią rengimo ir pratybų infrastruktūrą, statyti gynybinės infrastruktūros objektus, vykdyti kovinio šaudymo ir taktikos pratybas naudojant sunkiąją kovinę ginkluotę ir techniką. Įstatymo projektu numatoma, kad Saugomų teritorijų įstatymą įgyvendinančios institucijos kartu su projektą įgyvendinančia institucija imsis veiksmų, kad neigiamas poveikis saugomoms vertybėms, kurio neįmanoma išvengti dėl poligono įsteigimo Rūdninkų girios biosferos poligone, statinių statybos ar įrenginių įrengimo, poligono parengimo karinių mokymų ir pratybų veiklai, būtų kompensuojamas įsteigiant lygiavertes saugomas teritorijas kitose vietose.

Įstatymo projektu poligono įkūrimą pripažinus ypatingos svarbos projektu ir nustačius specialų teisinį reguliavimą bus sudarytos prielaidos skubiai įkurti poligoną bei pradėti jo veikimui reikalingos infrastruktūros statybas (įrengimą).

8) Kitos nuostatos

Siekiant ir toliau užtikrinti tinkamą vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinių įstaigų prieigą prie būsimoje poligono teritorijoje esančios šaudyklos ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų specialųjį parengimą ir mokymą, krašto apsaugos ministras patvirtins tvarką, pagal kurią vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinės įstaigos galės naudotis poligono teritorijoje esančia infrastruktūra (šaudykla).

Taip pat Įstatymo projekto 4 straipsnio 3 dalimi pripažįstamas poreikis viešuosius pirkimus, būtinus poligono eksploatavimui pradėti, atlikti ypač skubiai. Projektą įgyvendinanti institucija ir kitos įgyvendinant Projektą dalyvaujančios perkančiosios organizacijos viešuosius pirkimus, būtinus poligono eksploatavimui pradėti, galės atlikti neskelbiamų derybų būdu (vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 3 punktu ar Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo 19 straipsnio 4 dalies 4 punktu). Pirkimai turi būti atliekami kiek įmanoma trumpesniais terminais, kad poligonas kuo greičiau galėtų priimti sąjungininkų karius ir karinę techniką. Neskelbiamų derybų procedūra leis užtikrinti Įstatymo projekto tikslų, kurių neįmanoma būtų pasiekti vykdant pirkimus kitais pirkimo būdais, įgyvendinimą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą bus sudarytos sąlygos užtikrinti išaugusius priimančiosios šalies poreikius, greitai ir sklandžiai dislokuoti sąjungininkų pajėgas ir joms veikti šalies teritorijoje, tokiu būdu darant teigiamą poveikį Lietuvos nacionaliniam saugumui.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įtakos neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant Įstatymą inkorporuoti į teisinę sistemą nereikės keisti kitų įstatymų.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Turės būti priimti:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. 1154 „Dėl valstybinės reikšmės miškų plotų patvirtinimo“ pakeitimo projektas.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 9 d. nutarimo Nr. 757 „Dėl Valstybinės reikšmės automobilių kelių sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo projektas.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 545 „Dėl Lietuvos kariuomenės karinių poligonų ir karinio mokymo teritorijų“ pakeitimo projektas.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl paimtos privačios ir valstybinės miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis žemės sklypuose Šalčininkų rajono ir Varėnos rajono savivaldybėse.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos turto, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkamos kapitalo dalies sumažėjimo Krašto apsaugos ministerijai perduoto žemės sklypo ir Lietuvos kariuomenei perduoto valstybinės reikšmės kelio verte.

6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Poligono efektyvų naudojimą užtikrinančios inžinerinės infrastruktūros statybos (įrengimo) ne poligono teritorijoje ir naujų saugomų teritorijų už poligono teritorijos įsteigimo, kuriuo kompensuojamas karinio poligono nustatymo ir naudojimo neigiamas poveikis jame esančioms gamtos vertybėms, ypatingos valstybinės svarbos krašto apsaugos srities projektą įgyvendinančių institucijų paskyrimo.

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, kuriais šiuo įstatymu Krašto apsaugos ministerijai perduodami žemės sklypai buvo perduoti patikėjimo teise ankstesniems patikėtiniams, pripažinimo netekusiais galios.

8. Valstybės ir savivaldybių institucijų, įmonių, įstaigų ir organizacijų pagal kompetenciją sprendimai, reikalingi šiam įstatymui tinkamai įgyvendinti.

9. Krašto apsaugos ministro įsakymas dėl Lietuvos kariuomenės Rūdninkų karinio poligono naudojimo vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinių įstaigų reikmėms.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Poligono įrengimas bus finansuojamas iš Krašto apsaugos ministerijai skiriamų valstybės biudžeto lėšų.

14. Rengiant įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą negauta specialistų vertinimų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Teritorijų planavimas, statinių statyba.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
